รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. **ทฤษฎีและความรู้ด้านผังเมือง**. กรุงเทพมหานคร, 2543.

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. บทความ **การฟื้นฟูเมือง**. [Online]: www.dtcp.go.th.

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. **บทความ เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน**. [Online] : www.dtcp.go.th.

กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง. **การสัมมนา: การพัฒนาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และไม่มีแอลกอฮอล์**. โรงแรมรามาการ์เดน กรุงเทพมหานคร, 1(กุมภาพันธ์ 2537).

กรุงเทพมหานคร. **ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534**. กรุงเทพมหานคร, 2534.

กำธร กุลชล. **การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร การติดตามหาคำตอบในรอบ 40 ปี**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **รายงานขั้นสุดท้าย: โครงการจัดทำเครื่องชี้วัดการพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่**. กรุงเทพมหานคร: รุ่งนภาการพิมพ์, 2545.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาเอกอัครราช, **ปทานุกรมศัพท์สถาปัตยกรรมและผังเมืองไทย-ฝรั่งเศส**, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาเอกอัครราชฑูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย, 2547.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. **โครงการวางผังเฉพาะแห่งพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บริเวณชุมชนท่าพระจันทร์**. เจปริ๊น : กรุงเทพมหานคร, 2543.

คำรบลักษ์ สุรัสวดี.**การศึกษา และการวิจัยเพื่อชี้นำ และกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลกับการแก้ปัญหาการจราจร**.กรุงเทพ : [ม.ป.ท.],52-53.

ชินครอนกรุ๊ป. **แผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์พัฒนากรุงรัตนโกสินทร์**. สำนักนโยบายและแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพมหานคร, 2535.

นิลุบล คล่องเวสสะ. **การวางแผนและการออกแบบสวนสาธารณะในเมือง (Urban park planning & design)**. เอกสารประกอบการเรียนการสอน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปราณี กล่ำส้ม. **ถิ่นนี้คือบ้านปูน**. เมืองโบราณ(เมษายน – มิถุนายน 2539).

"**ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยกองทุนฟื้นฟูเมืองกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2544**" ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนพิเศษ 130ง 27(ธันวาคม 2544).

ระหัตร โรจประดิษฐ์ การฟื้นฟูเมืองเบื้องต้น **The Fundamental of Urban renewal**. เอกสารประกอบการสอน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร. **สะพานพระราม 8 โครงการแก้ปัญหาจราจรตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ดาวฤกษ์, 2543.

ศิริวรรณ แจ่มสว่าง, **พิธีหล่อฐานรากเสา สะพานพระราม 8**, ผู้จัดการราย,3-9(6 พฤษภาคม 2543).

ศูนย์บริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **โครงการก่อสร้างเขื่อนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ลานริมน้ำ อาคารพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 8 อาคารพิพิธภัณฑ์พระราม 8 และอาคารอื่น ๆ**, (มีนาคม 2547).

สมาคมสถาปนิกสยาม. **ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมอาคาร พ.ศ.** 2544 กรุงเทพมหานคร, 2544.

สำนักปลัด กรุงเทพมหานคร. **สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อยใจ**. กรุงเทพฯ: งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, 2536.

สุรเสฏฐ รามสมภพ. **บ้านปูนบางยี่ขัน ชุมชนโบราณสมัยธนบุรี**. ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพนางบุปผา รามสมภพ : เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย . กรุงเทพมหานคร, 2542.

ภาษาอังกฤษ

Christopher Alexander. **A New Theory of Urban Design**. Oxford University Press,1987.

Cullen, G. **Townscape**. New York: Reinhold Publishing Corporation,1961.

F.Stewart Chaplin Jr. and Edward J.Kaiser,**Urban Land Use Planning**(3rd ed,1979).

Jane Jacobs. **The death and Life of Great American Cities**. Vintage Books,1961.

Lynch, K. **The image of city**. United States of America: The M.I.T. Press, 1960.

Urban Renewal-Theory and Practice. School of The Built Environment Liverpool Polytechnic. London, 1996.

Rehabilitation or adaptive reuse[Online]. Available from: http://www.info.gov.hk/bd/english/documents/code/cmbs_e.pdf. [2002, November 1]

Trancik, Roger. **Finding lost space : Theories of Urban design.** USA: John wiley & sons, Inc,1986.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.	แขวงบางยี่ขัน		แขวงบางพลัด		แขวงบางบำหรุ		แขวงบางอ้อ		เขตบางพลัด	
	ประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
2520	34,236	14,325	49,198	10,067	16,740	6,279	26,322	9,249	126,496	9,891
2521	35,599	14,895	51,018	10,440	17,277	6,480	26,775	9,480	130,669	10,217
2522	36,536	15,287	51,922	10,625	17,482	6,557	27,105	9,524	133,045	10,403
2523	37,498	15,690	53,655	10,979	17,826	6,686	27,583	9,692	136,562	10,678
2524	38,265	16,010	54,574	11,167	18,272	6,854	27,888	9,799	133,999	10,869
2525	38,745	16,211	55,595	11,376	18,620	6,984	28,638	10,063	141,598	11,072
2526	38,441	16,084	56,706	11,603	19,090	7,161	29,035	10,202	143,272	11,203
2527	38,584	16,144	57,335	11,732	19,481	7,307	29,674	10,427	145,074	11,344
2528	38,516	16,115	57,742	11,815	19,975	7,492	30,253	10,630	146,486	11,454
2529	38,124	15,951	57,753	11,818	20,325	7,624	30,537	10,730	146,739	11,474
2530	38,072	15,930	56,513	11,564	20,988	7,876	30,359	10,667	145,942	11,412
2531	37,988	15,895	54,090	11,068	22,510	8,443	30,784	10,817	145,372	11,367
2532	41,487	17,359	60,533	12,387	26,568	9,965	34,966	12,286	163,554	12,789
2533	40,410	16,908	62,161	12,720	25,501	9,565	33,237	11,678	161,309	12,613
2534	44,553	15,470	41,295	12,552	24,786	10,638	33,528	11,806	144,162	12,690
2535	44,340	15,396	41,437	12,595	24,897	10,685	33,800	11,904	144,474	12,718
2536	44,145	15,328	41,640	12,657	24,827	10,655	34,013	11,976	144,625	12,731
2537	43,658	15,159	41,457	12,601	24,761	10,627	33,960	11,958	143,836	12,662
2538	43,737	15,186	41,559	12,632	24,881	10,679	34,025	11,981	144,202	12,694
2539	39,392	13,678	34,636	10,528	23,111	9,919	31,825	11,206	128,964	11,352
2540	38,876	13,499	34,304	10,427	22,819	9,794	31,567	11,115	127,566	11,229
2541	38,108	13,232	33,887	10,300	22,631	9,713	31,358	11,042	125,984	11,090
2542	36,376	12,604	33,397	10,133	22,218	10,442	31,044	10,908	123,035	10,831
2543	34,794	12,056	32,854	9,968	21,861	11,630	30,691	10,784	120,200	10,581
2544	34,300	11,885	32,342	9,813	21,708	10,142	30,398	10,681	118,748	10,453
2545	34,054	11,800	31,724	9,625	21,578	10,009	30,205	10,613	117,561	10,349
2546	33,338	11,552	31,617	9,593	21,306	9,831	30,010	10,545	116,271	10,235
2547	31,341	10,860	29,595	8,979	20,579	9,372	28,816	10,125	110,331	9,712
2548	30,674	10,629	29,196	8,839	20,247	9,183	28,480	10,007	108,597	9,560
2549	30,018	10,401	28,907	8,770	19,995	8,574	28,219	9,915	107,139	9,431

ตารางแสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่น เขตบางพลัดปี 2520-2549

(ที่มา : สำนักงานเขตบางพลัด)

เกณฑ์การวางผังเมืองและมาตรฐานการออกแบบชุมชนเมือง

เกณฑ์ความหนาแน่นสำหรับกลุ่มเมืองประเภทที่ 1

ตารางแสดงเกณฑ์ความหนาแน่นสำหรับกลุ่มเมืองประเภทที่ 1 (มหานครที่มีประชากรมากกว่า 1.5 ล้านคน)

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ความหนาแน่น (คน/ไร่)	Max. FAR	Max. BCR	ขนาดพื้นที่ (ตารางวา)
ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย	1-24	2	70	บ้านเดี่ยว 50-100 บ้านแฝด 35-50
ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	25-60	3.5	70	บ้านแถว ตึกแถว 18-24 อาคารชุด 100-300
ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก	61-100	8	70	บ้านแถว ตึกแถว 18-24 อาคารชุด 200-1000 อาคารพาณิชย์ 20-24 ศูนย์การค้า 3600-6400 สำนักงาน 120-1200
พาณิชยกรรม-ศูนย์กลางเมือง (CBD)	80-120	10	90	
พาณิชยกรรม-ศูนย์กลางรอง (Sub Center)	80	6	80	
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	12	1	50	-
อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ	20-30	1.5	60	-
คลังสินค้า	12	1	50	-
ชนบทและเกษตรกรรม	1-10	1	40	-

ที่มา: สำนักผังเมือง, รายงานการวิเคราะห์ฉบับสมบูรณ์ โครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 2, 2546)

ตารางแสดงค่าความหนาแน่นและความเข้มของการใช้ประโยชน์ที่ดินจากอาคารในกรุงเทพมหานคร

เขตพื้นที่อยู่อาศัย	FAR สูงสุด	BCR สูงสุด	ความหนาแน่น (คน/ไร่)
บ้านเดี่ยว 2 ชั้น ที่ดินมากกว่า 200 ตารางวา	0.28	15	1 หรือน้อยกว่า
บ้านเดี่ยว บ้านแฝด 2 ชั้น ที่ดิน 50-71 ตารางวา	0.57	50	8-21
ทาวน์เฮาส์	1.10	55	40-56
ชุมชนแออัด ชุมชนกลางเมือง	1.28	60	28-45
อพาร์ทเมนท์ สูงไม่เกิน 8 ชั้น	6.00	70	60-120
อาคารสูงไม่เกิน 20 ชั้น	8.00	74	81-180
อาคารสูงเกิน 20 ชั้น	16.00	68	200-600

ที่มา: สำนักผังเมือง, รายงานการวิเคราะห์ฉบับสมบูรณ์ โครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 2, 2546)

เกณฑ์การวางผังเมืองรวมด้านเขตทางและผิวจราจรขนาดต่าง ๆ

สำหรับ Residential Service Street

ช่องทาง	ทิศทางการเดินรถ	ที่จอดรถ	ความกว้างเขตทาง		ความกว้างผิวจราจร	
2	2 ทาง	2 ข้าง	56 ฟุต (min.)	17.07 ม.	36 ฟุต	10.97 ม.
2	2 ทาง	1 ข้าง	48 ฟุต (min.)	14.63 ม.	28 ฟุต	8.53 ม.
2	2 ทาง	ไม่มี	40 ฟุต (min.)	12.19 ม.	20 ฟุต	6.10 ม.
1	1 ทาง	2 ข้าง	46 ฟุต (min.)	14.02 ม.	26 ฟุต	7.92 ม.
1	1 ทาง	1 ข้าง	38 ฟุต (min.)	11.58 ม.	18 ฟุต	5.49 ม.
1	1 ทาง	ไม่มี	30 ฟุต (min.)	9.14 ม.	10 ฟุต	3.05 ม.

ที่มา: เกณฑ์การวางผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

การใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่จอดรถในเมือง

ที่ดินซึ่งจะใช้เป็นที่จอดรถมี 3 ประเภท

1) ที่จอดรถสำหรับคนงานประจำเป็นกิจวัตรในเมือง(operational parking space) ได้แก่ พื้นที่เพื่อให้จอดรถยนต์หรือยานพาหนะประเภทอื่นใด ที่จะต้องมีที่จอดรถเป็นประจำ เพื่อกิจการการค้า พาณิชยกรรม หรืออาชีพเฉพาะ
2) ที่จอดรถสำหรับติดต่อทั่วไปในเมือง(non-operational parking space) ได้แก่ พื้นที่จอดรถซึ่งไม่ต้องจัดเฉพาะสำหรับที่ทำการใดหรือบริษัทใดบริษัทหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
   - ประเภทจอดในระยะเวลานาน (Long-term parking)
   - ประเภทจอดในระยะเวลาสั้น (Short-term parking)
3) ที่จอดรถสำหรับผู้พักอาศัยในเมือง(Residential parking space) ได้แก่ พื้นที่จอดรถสำหรับผู้พักอาศัยอยู่ในเมือง ทั้งที่เก็บรถ โรงรถที่จอดสำหรับญาติ มิตรเยี่ยมเยียนและรถส่งของอุปโภคสำหรับผู้พักอาศัยในเมืองด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวความคิดด้านการออกแบบพื้นที่เปิดโล่ง(Open Space and Recreation)

สวนสาธารณะ(Park)

เป็นการใช้ที่ดินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับชีวิตความเป็นอยู่แบบเมือง(Urban Life) สวนสาธารณะ คือ “พื้นที่โล่งที่มีการจัดภูมทัศน์ให้เกิดความสวยงามเท่าที่จะทำได้ เช่น ที่สงบ ร่มรื่น พักผ่อน คลายความเมื่อยล้า เป็นที่พบปะพูดคุย สนทนาอย่างเงียบๆ ใช้เดินเที่ยวเล่น เป็นที่เพิ่มความสดชื่น สร้างสรรค์ความคิด

มาตรฐานของ Recreation Area และ Park

เหตุที่ต้องมีมาตรฐานของ Recreation Area ก็เพื่อเป็นกรอบในการจัดหาพื้นที่ ซึ่งบ้างก็ขึ้นอยู่กับประชากร (เช่น 1 เอเคอร์ (2.53 ไร่) ต่อประชากร 100 คน) และบ้างก็ขึ้นอยู่กับด้านภูมิศาสตร์(เช่น 10% ของพื้นที่ชุมชน) มาตรฐานนั้นจะต้องประยุกต์ใช้กับสภาพปัจจุบัน และใช้อย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความต้องการ (need) สภาวการณ์(condition) ทรัพยากร(resource) และลักษณะของแต่ละชุมชน(Characteristic of the particular community) ไม่มีตัวเลขใดแน่นอน เพราะชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งดึงดูดทางสภาพภูมิอากาศ ขนาด open space ความหนาแน่น จำนวนและการกระจายตัวกันของประชากร สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเมธาพร ศรีพลาวงษ์ เกิดเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2525 ณ จังหวัดเพชรบุรี จบการศึกษาปริญญาตรี สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เมื่อ พ.ศ.2548 และได้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษา ในปี 2551

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย